

Bindingsværk

At bygge i bindingsværk er formentlig opfundet i Tyskland i 11-1200-tallet, men først i 14-1500-tallet blev det til det geniale modul-system, som vi kender: En konstruktion med fag, adskilt af "bindinger" = vægstolper, forbundet af bjælker og spær. Det fine ved bindingsværk er så, at huset kan forkortes, forlænges, forandres uden at det hele skal rives ned og nybygges.

Både funktionelt og bæredygtigt – i ordets egentlige forstand: Bindingsværk er sejt og kan tåle meget mere end murværk. Desværre blev bindingsværk i 1800-tallet betragtet som ikke så "fint" som murværk – så både byhusene i Rudkøbing og gårdene på landet blev "omsat" i mur. Men heldigvis er der stadig meget tilbage.

En gammel bindingsværksform var den med "gennemstukne bjælkehoveder", dvs. at loftsbjælkerne var tappet igennem stolpen, så hovedet kan ses på facaden. Men det gik af mode i 1700-tallet og kan kun ses et par steder i Rudkøbing. Ellers er det langelske bindingsværk enkelt og funktionelt: Med stolper, løsholter (de vandrette stykker mellem stolperne), skråstivere i hjørnefagene og foroven tagremmen og forneden fodremmen (som man ikke har øst for Storebælt) – og tit af solidt egetømmer. Tavlene (stykkerne mellem træstykkerne) var en gang lerklinede, men er i dag som regel erstattet af teglsten. Tidligere var alt bindingsværk på Langeland kalket "over stok og sten", dvs. over det hele – ligesom på Sjælland, Lolland og Falster. Men i nyere tid er man mere og mere gået over til at tjære træværket, på landet sort med hvide tavl – i Rudkøbing ofte sort med gulkalkede tavl. Mens de brogede farver, man ser på bindingsværket i f.eks. Østjylland, hører ikke hjemme på Langeland.

Problemet med bindingsværk er, at træet kan rådne – enten hvis der kommer fugt ind ved fugerne eller hvis der kommer fugt ind nedefra. Især fodremmen er sårbar, hvis soklen ikke har været holdt fri fra jord og vand. Men skal man så bare rydde hele lortet, rive huset ned eller opmure alle facaderne. Nej, faktisk kan det – selv om arbejdet koster lidt ekstra – betale sig at skifte enkelte dele af bindingsværket. For det er sjældent alt træværket, der er dårligt. Og så kan man skifte enkeltdele, "luse" her skifte et stykke dér, samtidig med at man tager tavlene ud og murer dem op med tætte fuger. Det kræver ekspertise og godt tømmer, f.eks. godt genbrugstømmer eller lagret tømmer fra et professionelt savværk. Men så kan bindingsværkshuset til gengæld stå mange år igen. I Norges mest regnfulde egne står der 8-900 gamle træbygninger – og i Sønderjylland holdt træhusene til 1999-stormen, mens mange murstenshuse væltede!

Det gode ved bindingsværk er også, at det er så fleksibelt: Man kan flytte døre og vinduer, man kan forlænge huset eller bygge en kvist på. Selvfølgelig skal tømmeret så tjæres en gang imellem – men hvem på Langeland er bange for sort arbejde? Man kan gøre det selv, hvis man har en rimelig sikker hånd.

